

Teste pentru admiterea în profesia de grefier

Ediția a II-a

elaborate de către practicieni ai profesiei
pe baza tematicii concursurilor organizate
de către Școala Națională de Grefieri și de către
curțile de apel și parchetele de pe lângă acestea

Coordonatori:

**Cătălin Trăistaru
George Mirel Pîrvu**

Autori:

**Ramona Butnaru
Ana-Gica Chelu
Elena Mihaela Dinescu
Lăcrămioara Rusu Cipiniuc**

Cuprins

Partea I. Drept procesual penal	1
A. Teste grilă	1
A. Răspunsuri	43
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	51
B. Răspunsuri	61
C. Afirmații adevărate/false	68
C. Răspunsuri	86
Partea a II-a. Drept procesual civil	93
A. Teste grilă	93
A. Răspunsuri	161
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	173
B. Răspunsuri	185
C. Afirmații adevărate/false	194
C. Răspunsuri	215
Partea a III-a. Organizare judiciară	225
III.1. Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară	225
A. Teste grilă	225
A. Răspunsuri	239
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	242
B. Răspunsuri	243
C. Afirmații adevărate/false	244
C. Răspunsuri	247
III.2. Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice	249
A. Teste grilă	249
A. Răspunsuri	274
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	278
B. Răspunsuri	279
C. Afirmații adevărate/false	280
C. Răspunsuri	287

III.3. Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești din data de 22 decembrie 2022, aprobat prin Hotărârea nr. 3243/2022 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii	289
A. Teste grilă	289
A. Răspunsuri	305
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	308
B. Răspunsuri	310
C. Afirmații adevărate/false	312
C. Răspunsuri	316
III.4. Regulamentul de ordine interioară al parchetelor din data de 31 august 2023, aprobat prin Hotărârea nr. 1106/2023 a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii	318
A. Teste grilă	318
A. Răspunsuri	328
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	330
B. Răspunsuri	332
C. Afirmații adevărate/false	333
C. Răspunsuri	335
III.5. Hotărârea nr. 145 din 26 aprilie 2005 a Consiliului Superior al Magistraturii pentru aprobarea Codului deontologic al personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea.....	336
A. Teste grilă	336
A. Răspunsuri	342
B. Întrebări de verificare a cunoștințelor teoretice	343
B. Răspunsuri	345
C. Afirmații adevărate/false	346
C. Răspunsuri	348
Bibliografie	349

Partea I

Drept procesual penal

A. Teste grilă

Notă: fiecare grilă are unul sau maximum două răspunsuri corecte.

I. Partea generală

§1. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

1. În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală, funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală, funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată, funcția de judecată;
- b) doar funcția de urmărire penală, funcția de judecată;
- c) doar funcția de urmărire penală, funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată.

2. Cu referire la funcțiile judiciare:

- a) în exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată;
- b) în desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare în niciun caz nu este compatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare;
- c) asupra legalității actului de trimitere în judecată și a probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de drepturi și libertăți, în condițiile legii.

3. Prezumpția de nevinovăție presupune că:

- a) orice persoană este considerată vinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală, chiar nedefinitivă;
- b) orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă;
- c) nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă.

4. Organele de urmărire penală:

- a) au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei;

- b) nu sunt obligate să strângă probe în favoarea suspectului sau inculpatului;
- c) sunt sancționate în cazul în care resping sau nu consemnează cu rea-credință probele propuse în favoarea suspectului sau inculpatului.

5. Organele de urmărire penală au obligația:

- a) de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana învinuitului;
- b) de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului;
- c) de a desfășura doar urmărirea penală, cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților sau a subiecților procesuali.

6. Principiul *ne bis in idem* presupune că:

- a) părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se prezenta în persoană în fața instanței sau de a fi asistați de avocat;
- b) nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică;
- c) orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță imparțială.

7. În ceea ce privește dreptul la libertate și siguranță:

- a) orice persoană arestată are dreptul să fie înștiințată în termen de 3 zile de la dispunerea măsurii asupra motivelor arestării sale;
- b) orice persoană față de care s-a dispus în mod legal, în cursul procesului penal, o măsură privativă sau restrictivă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege;
- c) orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

8. Limba oficială în procesul penal este:

- a) limba română;
- b) limba maternă a părților;
- c) atât limba maternă, cât și limba română, după caz.

§2. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

2.1. Acțiunea penală

9. Acțiunea penală:

- a) se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege;
- b) în cursul urmăririi penale, se stinge prin clasare sau renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege;
- c) poate fi disjunctă când soluționarea acesteia determină depășirea termenului rezonabil de soluționare a acțiunii civile.

10. Acțiunea penală:

- a) în cursul urmăririi, se stinge numai prin clasare;
- b) poate fi exercitată când a intervenit amnistia;
- c) nu poate fi pusă în mișcare când nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea.

11. Acțiunea penală:

- a) se stinge numai prin clasare în cursul urmăririi penale, în condițiile prevăzute de lege;
- b) nu poate fi pusă în mișcare, iar, când a fost pusă în mișcare, nu mai poate fi exercitată dacă există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;
- c) se stinge în cursul judecării doar prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de achitare și încetare a procesului penal.

12. În cursul urmăririi penale, acțiunea penală se stinge:

- a) prin clasare;
- b) prin achitare;
- c) prin încetarea procesului penal.

13. Suspectul poate cere continuarea procesului penal:

- a) în caz de amnistie;
- b) în caz de grațiere;
- c) în caz de existență a unei cauze de nepedepsire sau de neimputabilitate.

2.2. Acțiunea civilă**14. Acțiunea civilă:**

- a) nu se poate, în nicio situație, exercita în cursul procesului penal;
- b) se poate exercita în cursul procesului penal de către persoana vătămată, inculpat, persoana responsabilă civilmente;
- c) are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.

15. Acțiunea civilă:

- a) se exercită de către reprezentantul legal sau de către procuror în numele persoanei vătămate, atunci când aceasta este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă;
- b) se soluționează în cadrul procesului penal, chiar dacă, prin aceasta, se depășește durata rezonabilă a procesului;
- c) care are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului și părții responsabile civilmente, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, nu este scutită de taxa de timbru.

16. Constituirea ca parte civilă:

- a) se face fără indicarea probelor;
- b) se poate face în tot cursul procesului;
- c) în cazul în care se face oral, organele judiciare au obligația de a consemna aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheiere.

17. Acțiunea civilă care are ca obiect:

- a) tragerea la răspundere civilă a inculpatului, exercitată la instanța penală ori civilă, se timbrează conform legii civile;
- b) tragerea la răspundere civilă a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei nu poate fi exercitată în procesul penal;
- c) tragerea la răspundere civilă a inculpatului și a părții responsabile civilmente, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, este scutită de taxa de timbru.

18. Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc:

- a) la cererea părții îndreptățite, potrivit legii civile, până la rezolvarea cauzei de către procuror;
- b) din oficiu, până la începerea cercetării judecătorești;
- c) la cererea părții îndreptățite, potrivit legii penale, până la terminarea cercetării judecătorești.

19. Partea civilă:

- a) nu poate reveni asupra renunțării la pretențiile civile formulate și nu poate introduce acțiune la instanța civilă pentru aceleași pretenții;
- b) în cursul procesului penal, are drepturile prevăzute de lege pentru inculpat;
- c) este persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal.

20. Disjungerea acțiunii civile:

- a) presupune că acțiunea civilă este soluționată de către instanța civilă;
- b) se dispune de către instanță, doar din oficiu;
- c) se dispune printr-o încheiere care este definitivă.

§3. Participanții în procesul penal**3.1. Dispoziții generale****21. Sunt organe judiciare:**

- a) procurorul, judecătorul de cameră preliminară, organele de cercetare penală;
- b) instanțele judecătorești, avocatul, judecătorul de drepturi și libertăți;
- c) organele de cercetare penală, procurorul, expertul.

22. În cadrul procesului penal, părțile sunt:

- a) suspectul, inculpatul, partea civilă;
- b) inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente, procurorul;
- c) subiecții procesuali care exercită sau împotriva cărora se exercită o acțiune judiciară.

23. Sunt părți în procesul penal:

- a) suspectul, persoana vătămată, partea civilă;
- b) inculpatul, partea responsabilă civilmente, martorul;
- c) inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente.

24. Sunt subiecți procesuali principali:

- a) inculpatul și persoana vătămată;
- b) persoana vătămată și partea responsabilă civilmente;
- c) suspectul și persoana vătămată.

25. În procesul penal:

- a) procurorul nu realizează activitate judiciară;
- b) avocatul este organ judiciar;
- c) subiecții procesuali principali au aceleași drepturi și obligații ca și părțile, cu excepția celor pe care legea le acordă numai acestora.

26. În procesul penal, persoana vătămată:

- a) este subiect procesual principal;
- b) are calitate de parte;
- c) este partea împotriva căreia se exercită acțiunea civilă.

27. În cadrul procesului penal, suspectul:

- a) este unul dintre subiecții procesuali principali;
- b) are aceleași drepturi ca și partea vătămată;
- c) devine inculpat când se dispune începerea urmăririi penale.

28. Suspectul:

- a) este subiect procesual principal, alături de persoana vătămată;
- b) nu are aceleași drepturi și obligații ca și părțile;
- c) este partea care exercită acțiunea civilă.

29. Agentul procedural și organele speciale de constatare sunt:

- a) subiecți procesuali principali;
- b) organe speciale ale statului care realizează activitatea judiciară;
- c) subiecți procesuali.

30. Sunt subiecți procesuali:

- a) numai inculpatul, partea civilă, martorul;
- b) martorul, expertul, interpretul;
- c) numai suspectul, inculpatul, martorul, expertul, interpretul.

3.2. Competența organelor judiciare

31. Tribunalul:

- a) judecă în primă instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe;
- b) soluționează conflictele de competență ivite între judecătorii, chiar dacă nu sunt în circumscripția sa;
- c) militar judecă în primă instanță toate infracțiunile comise de militari până la gradul de colonel inclusiv, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe.

32. Curtea Militară de Apel judecă în primă instanță:

- a) infracțiunile de înaltă trădare;
- b) infracțiunile săvârșite de generali;
- c) infracțiunile săvârșite de militari până la gradul de colonel inclusiv, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe.

3.3. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești

33. Reunirea cauzelor este obligatorie:

- a) în cazul concursului formal de infracțiuni;
- b) când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană;
- c) când la săvârșirea unei infracțiuni au participat două sau mai multe persoane.

34. Reunirea cauzelor:

- a) se dispune printr-o încheiere care poate fi atacată cu recurs în termen de 48 de ore;
- b) este obligatorie în cazul infracțiunii continuate, al concursului formal de infracțiuni sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune;
- c) se poate dispune dacă prin aceasta nu se întârzie judecata, când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană.

35. Instanța poate dispune reunirea cauzelor:

- a) în cazul infracțiunii continuate, al concursului formal de infracțiuni și în orice alte cazuri când una sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune;
- b) când la săvârșirea unei infracțiuni au participat două sau mai multe persoane;
- c) în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune.

36. Competența:

- a) judecării cauzelor reunite rămâne dobândită chiar dacă pentru fapta sau pentru făptuitorul care a determinat competența unei anumite instanțe s-a dispus disjungerea sau încetarea procesului penal ori s-a pronunțat achitarea;
- b) revine instanței militare dacă dintre instanțe una este civilă, iar alta este militară;
- c) revine instanței sesizate cu judecarea unei infracțiuni, chiar dacă, după schimbarea încadrării juridice, infracțiunea este de competența instanței superioare.

37. Reunirea cauzelor:

- a) se poate dispune numai din oficiu;
- b) nu se poate dispune în fața instanței de apel;
- c) se dispune de către instanță prin încheiere care poate fi atacată numai odată cu fondul.

38. Nu este supusă niciunei căi de atac:

- a) încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți soluționează plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar;
- b) hotărârea de declinare a competenței;
- c) încheierea prin care instanța ierarhic superioară comună se pronunță asupra conflictului de competență.

39. În cazul conflictului de competență:

- a) sesizarea instanței ierarhic superioare comune se poate face numai de procuror;
- b) pozitiv, judecata nu se suspendă până la soluționarea acestuia;
- c) instanța care și-a declinat competența ori care s-a declarat competentă cea din urmă ia măsurile și efectuează actele ce reclamă urgență.

3.4. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară**40. Judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale:**

- a) soluționează plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimitere în judecată;
- b) dispune încuviințarea perchezițiilor, a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii;
- c) verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală.

41. Judecătorul de drepturi și libertăți:

- a) verifică legalitatea trimiterii în judecată de către procuror;
- b) nu poate participa, în aceeași cauză, la procedura de cameră preliminară, la judecata în fond sau în căile de atac;
- c) poate dispune luarea măsurii controlului judiciar pe cauțiune când respinge propunerea de luare a măsurii arestării preventive.

42. Judecătorul de drepturi și libertăți:

- a) este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia, soluționează, în cursul urmăririi penale, cererile, propunerile, plângerile, contestațiile sau alte sesizări privind măsurile asiguratorii;
- b) este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia, soluționează, în cursul judecății, sesizări privind măsurile preventive;
- c) soluționează plângerile împotriva soluțiilor de netrimitere în judecată.

43. Judecătorul de cameră preliminară:

- a) este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia, soluționează cererile privind procedura audierii anticipate;
- b) nu poate verifica legalitatea administrării probelor sau a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală;
- c) verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală.

44. Judecătorul de cameră preliminară are următoarele competențe:

- a) soluționează plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimitere în judecată;
- b) soluționează cererile privind măsurile de siguranță cu caracter provizoriu;
- c) efectuează procedura audierii anticipate.

45. Organele de cercetare penală:

- a) trimit de îndată cauza procurorului, în cazul în care constată că nu sunt competente să efectueze urmărirea penală;
- b) nu sunt obligate, în nicio situație, să efectueze acte de urmărire penală dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența lor;
- c) în cuprinsul aceleiași localități, efectuează toate actele de urmărire, chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afara razei lor teritoriale.

3.5. Incompatibilitatea**46. Se va reține existența unui caz de incompatibilitate a grefierului, în cazul în care:**

- a) este martor într-o cauză similară;
- b) este rudă și afin, până la gradul al IV-lea inclusiv, cu una dintre părțile din altă cauză aflată pe rolul aceleiași instanțe;
- c) a fost avocat al suspectului, chiar și în altă cauză.

47. Judecătorul este incompatibil:

- a) dacă a fost rudă sau afin, până la gradul al IV-lea inclusiv, cu una dintre părți sau cu un subiect procesual principal;
- b) dacă există o suspiciune rezonabilă că imparțialitatea judecătorului este afectată;
- c) dacă a fost tutore sau curator al unei părți și al unui subiect procesual principal.

48. Judecătorul care:

- a) a participat la judecarea unei cauze nu mai poate participa la judecarea aceleiași cauze într-o cale extraordinară de atac sau la rejudecarea cauzei după desființarea sau casarea hotărârii;

- b) a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimite în judecată poate participa, în aceeași cauză, la judecata în fond și în căile de atac;
- c) s-a pronunțat cu privire la o măsură supusă contestației nu poate participa la soluționarea contestației.

49. Judecătorul:

- a) care s-a pronunțat cu privire la o măsură supusă contestației nu poate participa la soluționarea acesteia;
- b) nu este incompatibil dacă a fost martor în cauză;
- c) de drepturi și libertăți recuzat se pronunță asupra măsurilor preventive.

50. Declarația de abținere:

- a) se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate;
- b) se face în termen de 3 zile de la data la care persoana obligată la aceasta a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate;
- c) a grefierului se soluționează de completul de judecată de la instanța ierarhic superioară.

3.6. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora

51. Suspectul:

- a) are drepturile prevăzute de lege pentru inculpat, dacă legea nu prevede altfel;
- b) este persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală în procesul penal;
- c) poate cere continuarea procesului penal, în caz de retragere a plângerii prealabile.

52. În cursul procesului penal, suspectul are următoarele drepturi:

- a) dreptul de a consulta dosarul, în condițiile legii;
- b) dreptul de a i se desemna un avocat din oficiu, în toate cazurile;
- c) dreptul de a fi informat cu privire la drepturile sale.

53. În cadrul procesului penal, persoana vătămată are următoarele drepturi:

- a) dreptul de a avea un avocat ales;
- b) dreptul de a adresa întrebări inculpatului, procurorului și celorlalte părți din proces;
- c) dreptul de a apela la un mediator, în cazurile prevăzute de lege.

3.7. Inculpatul și drepturile acestuia

54. Inculpatul este:

- a) persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală;
- b) persoana care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal;
- c) persoana cu privire la care, din probele existente în cauză, rezultă că a săvârșit o infracțiune.

55. În cursul procesului penal, inculpatul are următoarele drepturi:

- a) de a formula cereri ce țin de soluționarea numai a laturii penale a cauzei;
- b) de a nu da nicio declarație, atrăgându-i-se atenția că, dacă refuză să dea declarații, nu va suferi nicio consecință defavorabilă;
- c) de a beneficia în mod gratuit de un interpret, chiar dacă înțelege limba română și poate comunica în această limbă.

56. În cursul procesului penal, inculpatul are următoarele drepturi:

- a) dreptul de a adresa întrebări procurorului;
- b) dreptul de a formula orice alte cereri ce țin doar de soluționarea altor cauze;
- c) în cazurile de asistență obligatorie, dreptul de a i se desemna un avocat din oficiu, dacă nu are un avocat ales.

57. Inculpatul:

- a) nu are dreptul, în cursul procesului penal, de a formula cereri ce țin de soluționarea laturii civile a cauzei;
- b) nu are dreptul, în cursul procesului penal, de a ridica excepții;
- c) are dreptul de a apela la un mediator, în cazurile permise de lege.

3.8. Partea civilă și drepturile acesteia**58. Partea civilă:**

- a) are obligația legală sau convențională de a repara, în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune;
- b) este persoana care a suferit o vătămare prin infracțiune, neavând posibilitatea să participe în calitate de persoană vătămată în aceeași cauză;
- c) este persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal.

59. Au calitate de parte civilă:

- a) doar succesorii persoanei prejudiciate, dacă exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal;
- b) și succesorii persoanei prejudiciate, dacă exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal;
- c) și succesorii persoanei prejudiciate, dacă exercită acțiunea penală în cadrul procesului civil.

3.9. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia**60. Se numește „parte responsabilă civilmente”:**

- a) persoana care, potrivit legii, are obligația atât legală, cât și convențională de a repara în întregime, singură și în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune;
- b) persoana care, potrivit legii penale, are obligația legală sau convențională de a repara, în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune;
- c) persoana care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara, în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune.

61. Drepturile părții responsabile civilmente:

- a) se exercită în limitele și în scopul soluționării acțiunii civile;
- b) nu privesc ridicarea de excepții;
- c) privesc și dreptul de a fi informată, din oficiu, într-un termen rezonabil, cu privire la stadiul urmăririi penale.

3.10. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea**62. Avocatul:**

- a) unei părți sau al unui subiect procesual principal poate fi o altă parte;
- b) asistă sau reprezintă, în procesul penal, părțile ori subiecții procesuali principali, în condițiile legii;
- c) poate reprezenta sau asista în aceeași cauză părți sau subiecți procesuali principali cu interese contrare.

63. Nu poate fi avocat al unei părți:

- a) soțul suspectului audiat ca martor în cauză;
- b) cel care a participat în altă cauză în calitate de judecător sau procuror;
- c) soțul expertului care a efectuat expertiza într-un alt dosar.

64. Avocatul:

- a) nu poate reprezenta părți cu interese contrare, în cadrul aceluiași proces;
- b) din oficiu nu este obligat să se prezinte ori de câte ori este solicitat de organul judiciar;
- c) inculpatului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală, chiar și în situația în care se utilizează metodele speciale de supraveghere ori cercetare.

65. Asistența juridică:

- a) este asigurată atunci când cel puțin unul dintre avocați este prezent, în cazul în care inculpatul este asistat de mai mulți avocați;
- b) presupune că persoana reținută sau arestată are dreptul să ia contact cu avocatul, convorbirea dintre ei putând fi interceptată sau înregistrată;
- c) a suspectului este obligatorie în toate cazurile.

66. Asistența juridică:

- a) este obligatorie, în cazul în care suspectul sau inculpatul este internat într-un centru educativ;
- b) este facultativă, în cursul procedurii de cameră preliminară, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani;
- c) este obligatorie la soluționarea cererii de preschimbare a termenului de judecată, formulată de inculpat.

67. Asistența juridică:

- a) este obligatorie când suspectul sau inculpatul este minor, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză;
- b) nu este obligatorie când față de suspectul minor a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale;
- c) este obligatorie chiar și în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul și-ar putea face singur apărarea.

68. Este obligatorie asistența juridică:

- a) a inculpatului arestat preventiv în altă cauză, în cursul procedurii de cameră preliminară, dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce face obiectul judecății este închisoarea de cel mult 5 ani;

b) în cursul urmăririi penale, pentru inculpatul major aflat în stare de libertate, cercetat pentru o infracțiune în timpul minorității;

c) în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea.

69. Referitor la asistența juridică:

a) instanța ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu care să înlocuiască avocatul ales, acordându-i un termen de minimum 5 zile pentru pregătirea apărării;

b) avocatul nu este obligat să se prezinte ori de câte ori este solicitat de organul judiciar;

c) delegația apărătorului din oficiu încetează la prezentarea apărătorului ales.

70. În cursul urmăririi penale:

a) avocatul are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală, inclusiv la perchezițiile corporale sau ale vehiculelor în cazul infracțiunilor flagrante;

b) lipsa avocatului împiedică efectuarea actului de urmărire penală sau a audierii, dacă există dovada că acesta a fost încunoștințat;

c) avocatul inculpatului are dreptul să participe la audierea oricărei persoane de către judecătorul de drepturi și libertăți, să formuleze plângeri, cereri și memorii.

71. Avocatul persoanei vătămate:

a) nu are dreptul de a formula cereri, în cursul urmăririi penale;

b) are dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pentru pregătirea și realizarea unei apărări efective;

c) în nicio situație nu poate exercita drepturile persoanei asistate, în cursul judecății.

72. Consultarea dosarului:

a) nu presupune dreptul de a nota date sau informații din dosar;

b) presupune și dreptul de a obține fotocopii pe cheltuiala clientului;

c) nu poate fi restricționată în nicio situație, în cursul urmăririi penale.

§4. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii

4.1. Reguli generale

73. Proba se obține în procesul penal:

a) prin faptele privitoare la răspunderea civilă;

b) doar prin declarațiile inculpatului;

c) prin orice mijloc de probă care nu este interzis prin lege.

74. Sarcina probei:

a) în acțiunea penală aparține, în principal, procurorului;

b) în acțiunea civilă aparține doar părții civile;

c) în acțiunea penală aparține atât părții civile, cât și procurorului.

75. Administrarea probelor:

a) presupune ca, în cursul urmăririi penale, organul de urmărire penală să strângă și să administreze probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului;

b) nu se poate dispune în nicio situație din oficiu;

c) nu poate fi dispusă de instanța căreia i s-a declinat ulterior competența.

4.2. Audierea persoanelor**76. Referitor la persoanele audiate în cursul procesului penal:**

- a) persoana aflată în detenție nu poate fi audiată la locul de deținere prin videoconferință în nicio situație;
- b) interpretul nu poate fi ales de persoana vătămată;
- c) în condițiile prevăzute de lege, pot fi audiate următoarele persoane: suspectul, inculpatul, persoana vătămată, partea civilă, partea responsabilă civilmente, martorii și experții.

77. Cu privire la consemnarea declarațiilor suspectului sau inculpatului:

- a) în cuprinsul acestora se menționează întrebările adresate pe parcursul ascultării, precum și cine le-a formulat;
- b) nu se menționează ora începerii, ci doar ora încheierii ascultării;
- c) suspectul nu poate face completări, rectificări sau precizări.

78. Declarația:

- a) suspectului sau inculpatului se consemnează în scris;
- b) suspectului este semnată de procuror, greșier, suspect, avocat și organul de cercetare;
- c) suspectului sau inculpatului nu poate să conțină completări, rectificări sau precizări ulterioare.

79. Suspectul sau inculpatul:

- a) în nicio situație nu poate să refuze semnarea declarației scrise;
- b) este obligat să semneze chiar dacă nu este de acord cu conținutul declarației scrise;
- c) dacă are de făcut completări, rectificări ori precizări, cu ocazia audierii, acestea sunt indicate în finalul declarației, fiind urmate de semnătura acestuia.

80. Audierea suspectului sau inculpatului:

- a) nu se înregistrează în cursul urmăririi penale în nicio situație;
- b) se înregistrează numai audio în timpul urmăririi penale;
- c) se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau audiovideo în cursul urmăririi penale, iar, când nu este posibilă înregistrarea, acest lucru se consemnează în declarație.

81. Audierea:

- a) persoanei vătămate minore nu se înregistrează;
- b) persoanei vătămate implică și aducerea la cunoștință a obligației de a comunica orice schimbare de adresă;
- c) inculpatului nu presupune ca organul judiciar să adreseze acestuia întrebări cu privire la numele și prenumele părinților.

82. Se poate audia în calitate de martor:

- a) orice persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probă în cauza penală;
- b) organul de cercetare penală care a efectuat acte de urmărire penală în cauză;
- c) persoana care a suferit o vătămare fizică, materială sau morală printr-o faptă penală pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu și care nu dorește să participe la procesul penal.